

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทาย ดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีศักยภาพด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 ข, หน้า 1)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมาถึง การจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทยที่สร้างความสมดุล และความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่างๆ ได้และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์เหมาะสมแก่กาลเวลาและบริบทของสังคมไทย พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อรองรับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ให้ความสำคัญสูงสุดกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 1) การศึกษาดำเนินพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ขององคมนตรีและสังคม โดย การถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โรงเรียนจึง จัดได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมี ศักยภาพที่จะแข่งขันในเวทีโลกได้ (สุดาวรรณ เครือพานิช, 2549, หน้า 81)

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ และเป็นหัวใจของปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนา และปรับปรุง แก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการศึกษา วิธีการจัดการหรือบริหารงาน วิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการ ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาก็คือผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษานั้นเอง งานบริหารวิชาการในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบประกอบด้วยงานย่อยๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีบริหารงาน วิชาการ หลักสูตร ประมวลการสอน แผนการสอน ตารางการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ การจัดแบ่งนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนิเทศการสอน วิธีการสอน การวัดการประเมินผล ดังที่ อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2540, หน้า 1) ได้กล่าวว่า งาน วิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถาบันการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นการ บริหารงานในมหาวิทยาลัย สถานศึกษาชั้นสูงอื่นๆ หรือการบริหารงานในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน อาจกล่าวได้ว่ามาตรฐานและคุณภาพของสถาบันการศึกษาทุกระดับ ที่กล่าวมา นั้นอาจพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเป็นประการสำคัญ ผลงานด้านวิชาการจะเป็นสิ่ง บ่งชี้ให้เห็นถึงมาตรฐาน และคุณภาพของสถาบันการศึกษานั้นๆ ว่ามีอยู่มากหรือน้อย เพียงใด งานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ั้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับบทบาท และความรับผิดชอบของผู้บริหาร ที่จะให้ความสำคัญและทุ่มเทสติปัญญา กำลังกายกำลังใจ เพื่อการบริหารงานวิชาการมากน้อยแค่ไหน นอกจากนั้นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารยัง จะต้องขอความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายและนักเรียนทุกคน และหากบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนให้ ความร่วมมือ มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ และมิ ความรับผิดชอบอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วนั้น ย่อมจะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะทำให้งาน วิชาการ ของสถานศึกษาพัฒนาต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานและมีคุณภาพตาม เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

เพื่อให้การจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคู่มือการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการ บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ และให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการไว้ 12 ด้านด้วยกัน คือ 1) การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบ โอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนว

การศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 33)

ในปีการศึกษา 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพนักเรียนที่เป็นทักษะการคิดระดับสูง เพื่อสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดระดับสูง และได้ทำการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมุ่งเน้นที่จะให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ ผลการประเมินมีดังนี้ 1) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.67 และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.43 เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพ พบว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 50.59 ส่วนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 58.06 2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยร้อยละ 51.57 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ร้อยละ 42.81 และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศาสนาและวัฒนธรรมร้อยละ 41.51 เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดอยู่ในระดับปรับปรุงและพอใช้ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีจำนวนนักเรียนอยู่ในระดับปรับปรุงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.39 รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 69.77 และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 51.38 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1, 2549, หน้า 14 -16) นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ยังได้สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2548 ไว้ดังนี้ นักเรียนมีผลการเรียนในระดับ 4 สูงสุด ได้แก่ วิชาศิลปะร้อยละ 36.96 รองลงมาได้แก่ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ร้อยละ 25.99 และวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ร้อยละ 25.83 ไม่มีนักเรียนที่ได้ผลการเรียนระดับ 0 แต่มีนักเรียนที่ได้ผลการเรียนระดับ 1 ที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ วิชาภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 18.28 วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 17.62 และวิชาภาษาไทย ร้อยละ 13.45 ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ก่อนข้างคำ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จึงได้นโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2549 ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาชั้นพื้นฐาน มีโครงการสนับสนุนคือ โครงการสร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาชั้นพื้นฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคู่มือการทางการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโครงการสนับสนุนคือ

1) โครงการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาปฐมวัย
 2) โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน กิจกรรมที่ 2 ประเมินทักษะการคิดระดับสูง นักเรียนชั้น ป.3 ,ป.6 กิจกรรมที่ 3 ยกระดับการเรียนการสอนภาษาไทย กิจกรรมที่ 4 พัฒนาระบบการเรียนรู้อาษาไทยที่เน้นกระบวนการคิด 3) โครงการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพครู มีกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมที่ 1 เสริมพลังศูนย์พัฒนาวิชาการ กิจกรรมที่ 2 ประกาศเกียรติคุณและเผยแพร่ผลงานบุคลากรต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ ปี 2549 กิจกรรมที่ 3 ประชุมพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาศึกษานิเทศก์ ประจำปี 2549 กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการรวมพลังเครือข่ายพันธมิตรพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ วิจัย และนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีโครงการสนับสนุนคือ 1) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา 2) โครงการการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) โครงการประชุมสัมมนาพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพให้ผู้เรียนได้มาตรฐานบนพื้นฐานความเป็นไทยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีโครงการสนับสนุนคือ โครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพสูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1, 2549 ก, หน้า ค – ง)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ตามแนวทางการพัฒนางานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 รวม 5 ด้านด้วยกัน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้อ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารหรือผู้ที่สนใจทั่วไป นำไปเป็นแนวทางวางแผนปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ให้สูงขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน โดยอาศัยแนวทางการพัฒนางานวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ดังนี้

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การนิเทศการศึกษา
- 1.5 การประกันคุณภาพการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 115 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 134 คน ครูผู้สอนจำนวน 881 คน ผู้ปกครองนักเรียน 19,202 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 20,217 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1, 2549ค, หน้า 1-23)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535, หน้า 63) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 65 คน ครูผู้สอนจำนวน 130 คน และผู้ปกครองนักเรียน 194 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา

- 2) ครูผู้สอน
- 3) ผู้ปกครองนักเรียน

3.1.2 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.3 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 35 ปี
- 2) 35 – 40 ปี
- 3) 41 – 45 ปี
- 4) 46 ปีขึ้นไป

3.1.4 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.5 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) ต่ำกว่า 10 ปี
- 2) 10 – 15 ปี
- 3) 15 ปีขึ้นไป

3.1.6 รายได้/เดือน

- 1) ต่ำกว่า 4,500 บาท
- 2) 4,500 – 10,000 บาท
- 3) 10,001 – 30,000 บาท
- 4) มากกว่า 30,000 บาท

3.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามได้แก่ สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับ ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1
 ใน 5 ด้าน ดังนี้

- 3.2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.2.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 3.2.4 การนิเทศการศึกษา
- 3.2.5 การประกันคุณภาพการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2549 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 แล้วนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 1

ตัวแปรอิสระ

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง
1. สถานภาพ
2. เพศ
3. อายุ
4. วุฒิการศึกษา
5. ประสบการณ์ในการทำงาน
6. รายได้

ตัวแปรตาม

สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ใน 5 ด้าน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การนิเทศการศึกษา
5. การประกันคุณภาพการศึกษา

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

3. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ในการสอนและทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

4. สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

5. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทุกอย่างในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับผู้เรียน

6. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร

7. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผน และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและปฏิบัติจริง ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ปลูกฝังคุณค่านิยมที่ดีงาม ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย นิเทศติดตามให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร

8. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลในแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนตามแนวกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมกรณีมีผู้เรียนไม่ผ่านการประเมิน จัดทำเอกสารหลักฐานให้เป็นไปตามการวัดผลของสถานศึกษา และมีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิงและประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

9. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษา เพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยมีการวางแผนจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม ติดตามประเมินผลการจัดระบบนิเทศ มีการประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบนิเทศงานวิชาการ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศ

ภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น มีการรายงานผลการนิเทศการศึกษาเพื่อนำผลไปพัฒนา
งานวิชาการ

10. การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน
ของสถานศึกษา เพื่อรับประกันว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการเพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพและเป็นที่
ยอมรับของสังคม โดยมีการจัดระบบโครงสร้างองค์กร เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา วางแผนการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการพัฒนางานตามแผน ติดตาม
ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงาน
กับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนใน
ระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 แตกต่างกัน เมื่อ
จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้